

Rollene som folkevalgt

Folkevalgt lederskap

DELKAPITLER

- Du skal representere innbyggerne
- Du har en styringsrolle
- Du har en folkevalgt lederrolle
- Du har en arbeidsgiverrolle
- Du er en del av et folkevalgt lederskap

Som folkevalgt har du fire roller

- representasjonsrollen
- styringsrollen
- lederrollen
- arbeidsgiverrollen

Representasjonsrollen

- Partiet
- Innbyggerne
- Enkeltindivider eller grupper

Styringsrollen

- Fatte vedtak
- Kontrollere

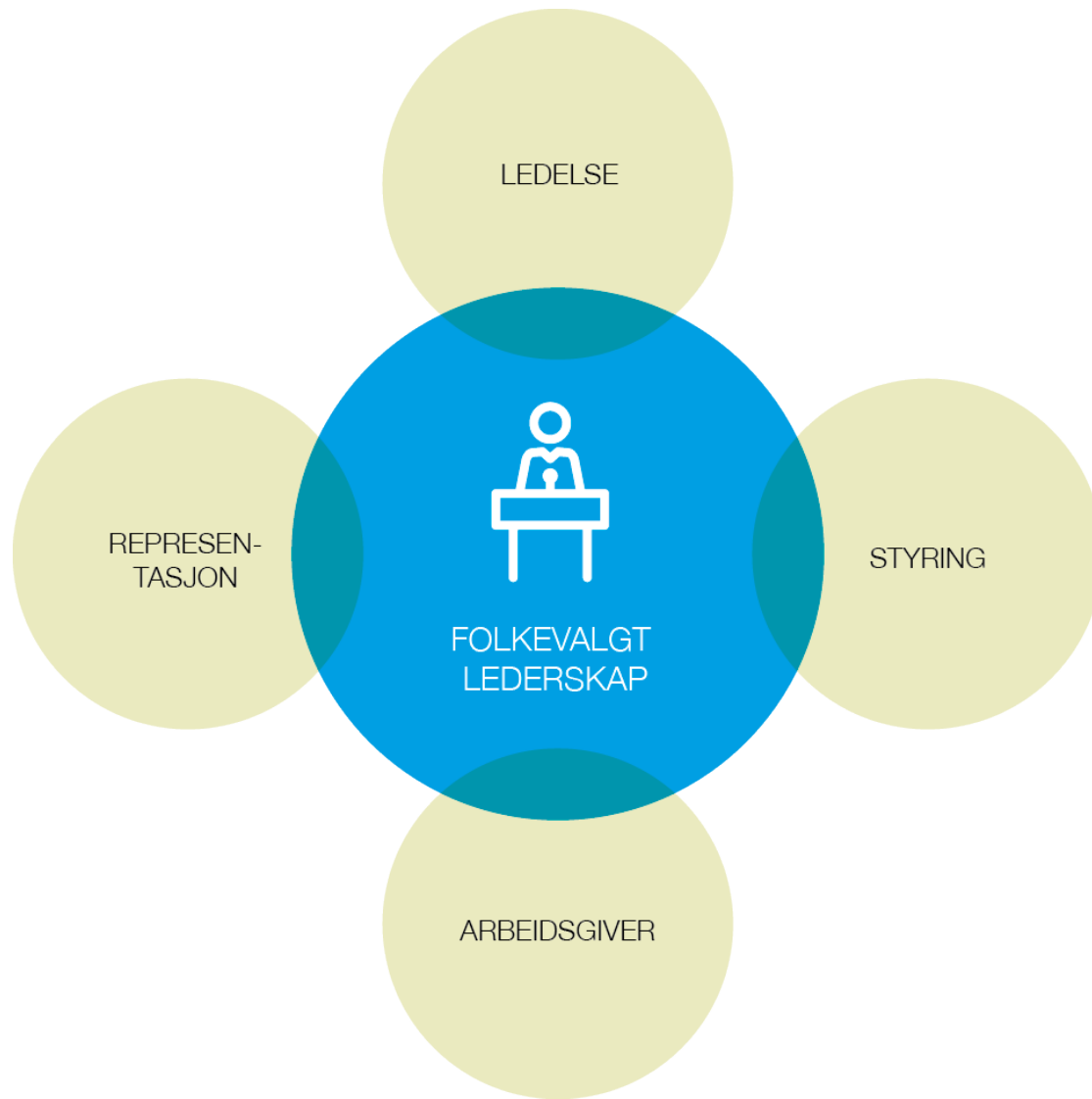
Lederrollen

- Sette dagsorden
- Finne løsninger på utfordringene
- Skape aksept for de valgte løsningene
- Utvikle lokalsamfunnet
- Fronte

Ombudsrolle og lederrolle – et dilemma?

Arbeidsgiverrollen

- Utøves av kommunestyret som kollegialt organ
- Lokal arbeidsgiverpolitikk
- Arbeidsgiverstrategi

Folkevalgt lederskap

- Individuelt
- Kollektivt

Folkevalgt styring og ledelse av kommunen og fylkeskommunen

DELKAPITLER

- Politisk organisering
- Hvordan får jeg en sak opp til politisk behandling?
- Hvem skal innstille i saker?
- Hvordan gjennomføre en god beslutningsprosess?
- Hvordan organisere oppgaveløsningen?
- Anskaffelser og offentlig støtte
- Kommunal og fylkeskommunal planlegging
- Hvordan bruke de økonomiske verktøyene?
- Hvordan gjennomføre egenkontrollen?
- Folkeskikk for folkevalgte

Politisk organisering

Obligatoriske folkevalgte organer:

- Formannskap/fylkesutvalg
- Kontrollutvalg
- Administrasjonsutvalg
(Administrasjonsutvalget kan erstattes av en annen ordning etter avtale med de ansatte)
- Klageorgan

Frivillige folkevalgte organer:

- Kommunestyre- eller fylkestingskomitter, komiteer, utvalg, kommunedelsutvalg, styre for institusjon

Hvordan får jeg en sak opp til politisk behandling?

- Reise en sak eller en debatt
 - «rette en forespørsel til lederen i møtet»
 - Grunngitt spørsmål
 - Interpellasjon
 - Private forslag
 - Muntlig spørretime
- Fremme alternative forslag til vedtak

«Det er viktig å huske på at de planene dere har vedtatt, gir føringer for enkeltsakene som du er opptatt av. Når budsjettet er vedtatt, vil det være lite rom for å komme med nye forslag som koster penger. Da må du i så fall fremme forslaget når budsjettet skal revideres.»

Hvem skal innstille i sakene som skal opp til behandling?

Innen utløpet av det første hele året skal dere ta stilling til hvem som skal innstille i sakene som skal behandles i de folkevalgte organene

Hvordan gjennomføre en god beslutningsprosess?

- Ingen fast oppskrift
- Åpenhet er en forutsetning
- Saken skal være utredet i sin fulle bredde (rådmannens ansvar)
- Inhabilitet?
- Involvere innbyggerne?
- Organiseringen av det politiske arbeidet?
- Klare ansvarslinjer
- Hva med de ansatte?

Hvordan organisere oppgaveløsningen?

Stor frihet til å organisere virksomheten:

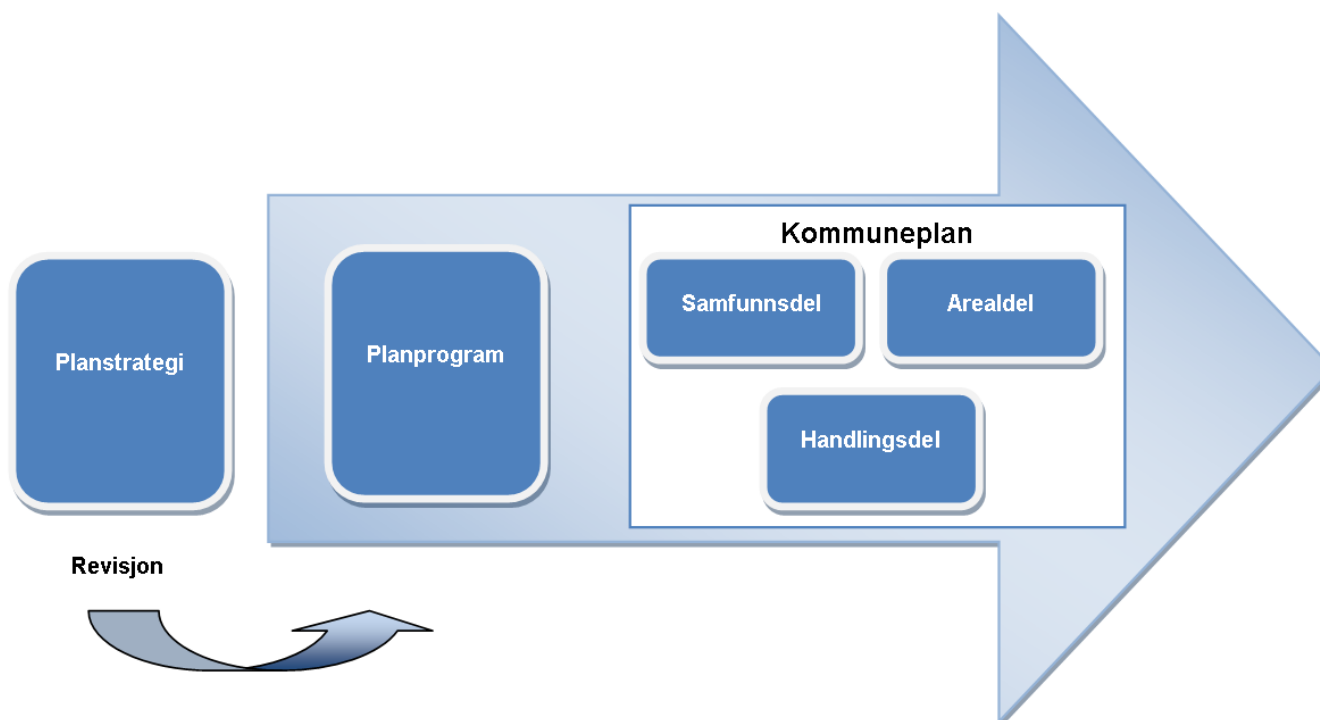
- Egen driftsorganisasjon
- Selvstendige rettssubjekter
- Kjøp av tjenester
- Interkommunalt samarbeid

Det overordnede ansvaret
ligger alltid i kommunestyret
eller i fylkestinget

Selvstendige rettssubjekter

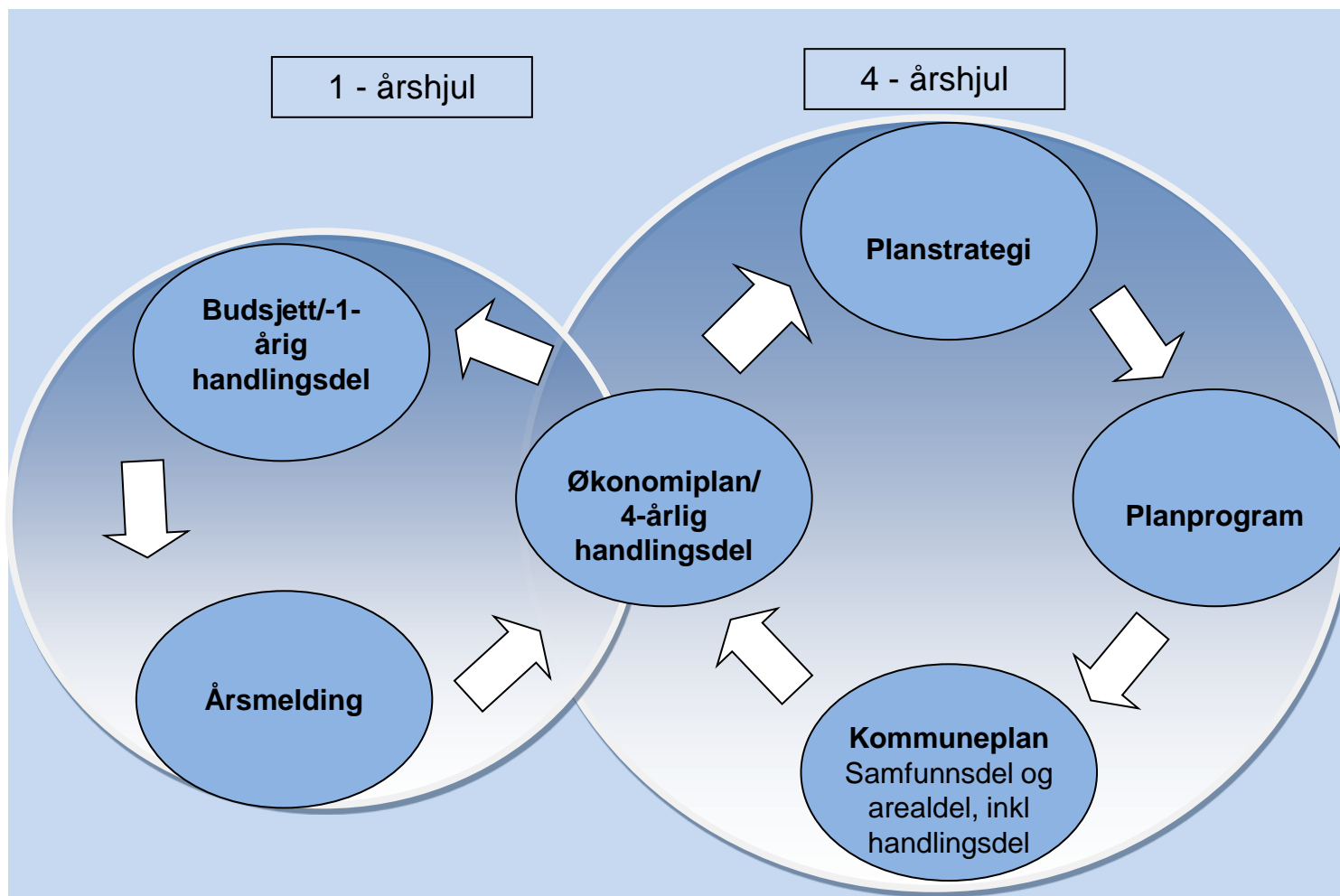
- Interkommunalt selskap (IKS)
- Aksjeselskap

Kommuneplanlegging

Figur 2.1: Kommuneplanprosessen

Planleggingshjulet

Planstrategi

- Politisk prioriteringsverktøy for hvilke planer som skal lages og bruk av planressurser
- Er ikke et måldokument
- Ble innført i forrige periode og er en stor suksess der rådmann og kommunestyret aktivt bruker dette

Refleksjon: *Mange kommuner har knappe planressurser. Planstrategien kan bidra til prioritering av de viktigste planene og dermed også gi økt gjennomføringskraft.*

Samfunnsdelen

- En god samfunnsdel er styrende og gir forutsigbarhet.
- Den har minst tre lag

Kommunestyrets
politiske plattform

Innbyggjerdialog

Utsjekk av nasjonale
og regionale
interesser

Refleksjon: *Er det nødvendig med full revisjon?*

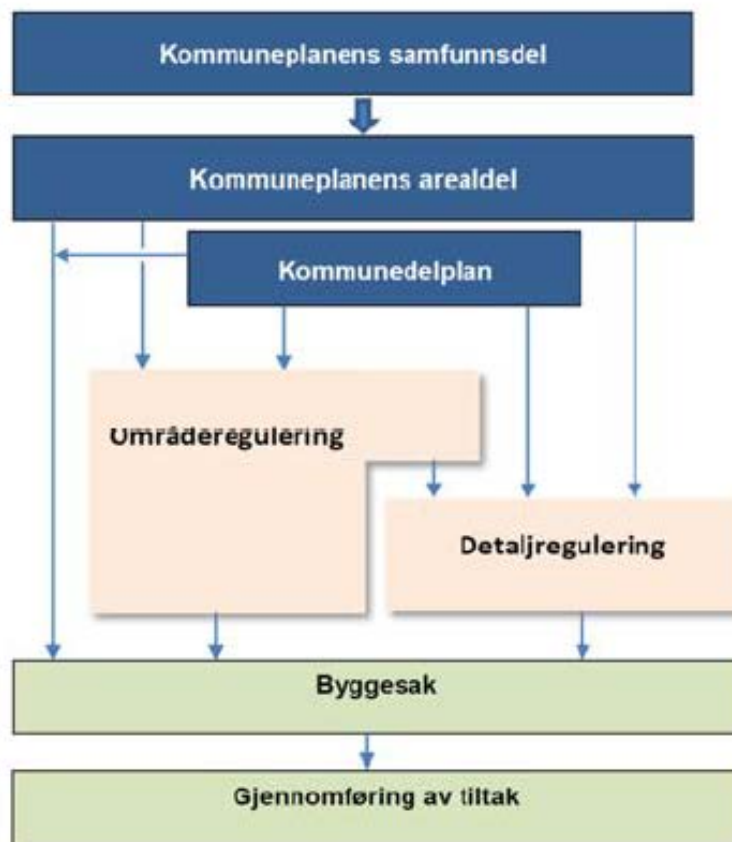

Arealdelen

- Bør vise områder der kommunen ønsker en spesiell planinnsats på kommunedelplan- og detaljplannivå, og til å illustrere arealer som er viktige å forvalte på bestemte måter.
- Må være aktuell
- Må håndtere nasjonale og regionale interesser

Refleksjon: *Rollen som samfunnsutvikler og arealplanmyndighet kan være i strid med ombudsmannsrollen*

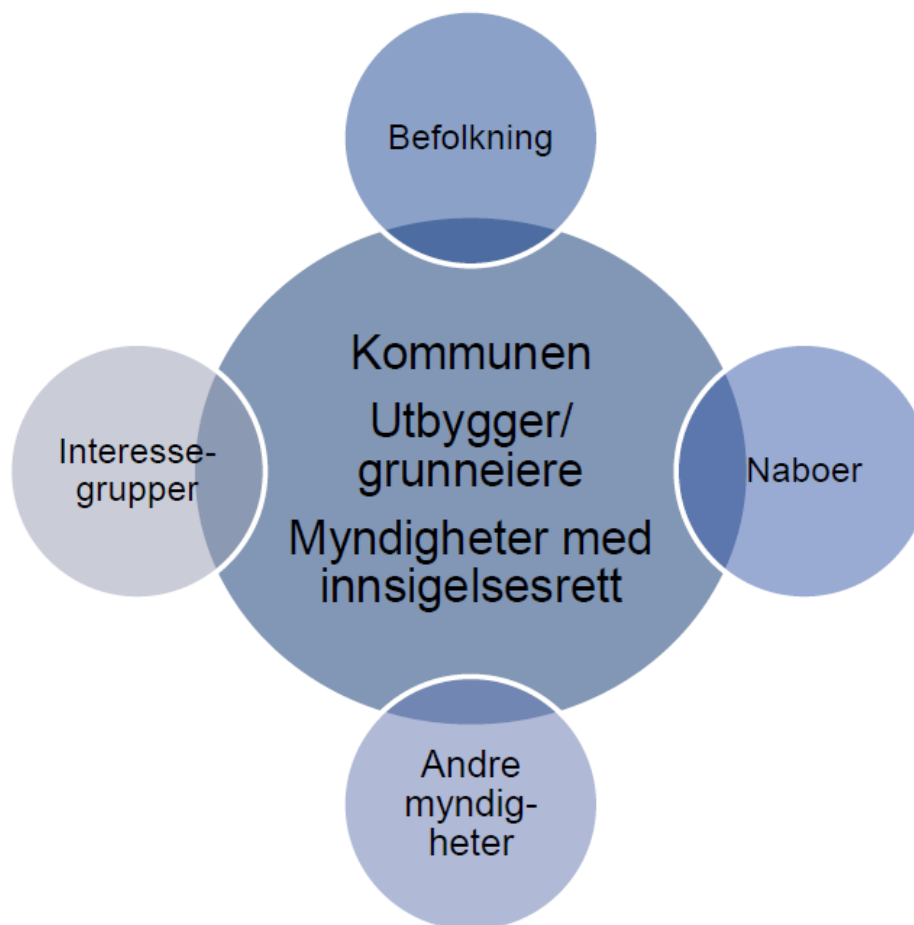
Ulike veier til gjennomføring – hvor mange lag plan trengs?

Utbyggingsavtaler

- Mellom kommune og en utbygger om privat utbygging og gjennomføring av en vedtatt reguleringsplan.
- Gir muligheter for kostnadsdeling og raskere gjennomføring

Samarbeid ("innenfor") – Medvirkning ("utenfor")

Hvordan bruke de økonomiske verktøyene?

- Økonomiplan
- Årsbudsjett
- Årsregnskap og årsberetning
- Finansforvaltning

Årsberetningen og årsregnskapet er to av de viktigste hjelpemidlene dere har når neste års budsjett skal legges.

Samhandle med lokalsamfunnet

DELKAPITLER

- Folkevalgt lederskap i kommunen som samfunn
- Hvordan involvere innbyggerne?
- Hvordan samhandle med frivilligheten?
- Hvordan styre og lede i nettverk og partnerskap?
- Innovasjon og digitale løsninger

Folkevalgt lederskap av lokalsamfunnet

- Stille seg i spissen for den lokale utviklingen
 - Men involvere innbyggerne
- Være åpen for nye løsninger i politikk, organisering og praksis – Men få støtte/aksept blant innbyggerne

«I løpet av valgperioden er de fleste folkevalgte i kontakt med de menneskene de representerer. Denne kontakten er viktig fordi befolkningen sitter på informasjon om behov, utfordringer og løsninger – som kan bidra til å gjøre de politiske beslutningene bedre.»

Hvorfor involvere mellom valg?

- Godt lokaldemokrati: Dere representerer innbyggerne. Levere i tråd med innbyggernes ønsker og behov. Innbyggerne må kunne føre kontroll med de som styrer. Tillit.
- Innbyggerne mener det er viktig, men er ikke tilfreds, med muligheten til å påvirke i saker som engasjerer dem.
- Folkevalgte får et bredere – og bedre – beslutningsgrunnlag. Beslutningene kan bli bedre.
- Folkevalgte får mulighet til å synliggjøre dilemmaer og avveininger, og begrunne politiske prioriteringer.
- Innbyggerne kan få økt forståelse for det representative demokratiet som legitim samordnende og koordinerende instans, med flertallsavgjørelser ved behov.

Hvordan involvere innbyggerne i beslutningsprosessen?

Lovfestede ordninger for medvirkning:

- Innbyggerforslag
- Medvirkning i kommunale og regionale planprosesser
- Eldreråd
- Råd eller en annen representasjonsordning for mennesker med nedsatt funksjonsevne

TIL DISKUSJON OG REFLEKSJON

- Mange folkevalgte føler at de er en del av et B-lag. A-laget, som gjerne er formannskapet eller fylkesutvalget, tar hele lederskapet. Hvordan kan dere tilrettelegge slik at hele kommunestyret eller fylkestinget blir en del av det folkevalgte lederskapet?
- Hvilke utfordringer står lokalsamfunnet overfor som det er viktig at dere setter på dagsordenen?
- På hvilken måte kan dere involvere innbyggerne i arbeidet med å finne løsningene på utfordringene?
- Administrasjonen er kommunestyret og fylkestingets faglige ressurs. Hvordan samspille godt med dem i arbeidet med å definere utfordringene og finne løsningene?
- Hvordan kan du som folkevalgt bidra til å skape «en tillitskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard»?
- Bør det stilles strengere etiske krav til folkevalgte enn til personer som er ansatt i privat sektor?
- Bør det stilles samme etiske krav til folkevalgte som til ansatte i kommunen?
- Hvilke etiske utfordringer og dilemmaer kan oppstå i rollen som folkevalgt?